

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresztény Pál urak kereskedésében, hol egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordautóza 123. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: 50 hasábas garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetéseket felvételnek: Helyben: akadémiavárbán, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papírkészítésében. Pestben: Zeisler M. (királyutca 60. sz.) Bessen: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.) Oppellik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Radol Mosse ott. Zeitungs-Agent (Süd-Siedlerstraße 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttgart.
Nyitási órák: sora után 20 kr. előleg beiktatása mellett a szerkesztőséghez címzendők. Előfizetéseket s hirdetéseket a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Sz. kir. Kolozsvárváros igen tisztelt választóíhoz!

Kolozsvár tisztelt választóinak többsége engem azon kitüntető szerencsében részesített, hogy ma ezen lelkes város országgyűlési képviselőjének tekinthetem magamat.

Mélyen érzem én e részemre jutott bizalom valódi becsét és értékét, mert meggyőződésem szerint a szabad állam szabad polgárai polgártársuknak ennél szebbet és értékesebbet nem nyújthatnak, de egyszersmind helyet kell adnom azon felfogásnak is, — hogy e bizalom a legfontosabb kötelességet szabja előmbre: a haza és a jóra törekvő város igaz és szent ügyének buzgó védelmét.

S bár az emberi véges erő korlátai elől kitérni nem lehet; de azért tántoríthatlan hiva leszek azon jelszavammal, mely alatt már évtizedek óta küzdöm: **buzgón és törhetetlen akaratral munkálni a város javáért.**

Fogadják tehát t. polgártársaim legőszintűbb, legforróbb köszönetemet.

Legyenek meggyőződve, hogy polgári és állami életünk bármelyik osztályának minden oly érdeke — melynek a közhaza öszves javával összhangzásban felszínre kell jutnia — oly szent lesz én előtt, melynek védelmében és kivívásában igyekeznem, buzgalommal s odaadó törekvéssel megalkadni, kifáradni soha sem fog.

Eljen és virágozzék örökre a város, melynek fényes múltjával beérnie, s polgárai összetartása mellett egy szebb jövő iránti vágyait, reményeit feladnia nem lehet — nem szabad.

Kolozsvárt, július 5. 1872.

Öszinte polgártársuk

Hajós János.

Román programmvázlat.

I.

+ A közelebből megtartandó román nagyértekezletre több román notabilitás egy hosszas programmvázlatot szerkesztett, melyben serelemek kuforrását igyekeznek feltüntetni, s elősorolják mi által érzik magukat sértve: államjogi, nemzeti és képviselői tekintetben.

A bevezetésben kinyilatkoztatják azt, hogy **soha sem követelték „kizárólagos illetőséget”** arra, hogy „az állam politikai rendszerét megváltoztassák” és **soha sem törekedtek „a magyar korona egységének veszélyeztetésére”** — sőt mindig készen állottak azt vérükkel és vagyonukkal is megoltalmazni.

Azonban úgy vélik, hogy joguk van ahhoz, sőt szükséges az, hogy „azon állam közjoga, mely-

nek ők is tagjai, ne változtassék meg az ő hozzájárulások nélkül, annál kevésbé történjen ez a román nemzet mellőzése, kikerülése után.”

E jogkövetelés nem a pillanat eredménye, hanem „történelmi kérdés” — bírták, ők azt s több századon át küzdöttek azért határozottan és kitartóan, s küzdeni fognak mindaddig, míg **méltányos kielégítést** nyernek.

Itt hivatkozik a programmvázlat **Kéza** krónikájára, **Anonymusra** ezekkel bizonyítván azt, hogy a magyarok bejövetelekor itt voltak, s hogy „szabad akaratból nyújtottak kezét,” uralnak is — merve Tuhutumot s azóta ez békével bírta e földet. Hivatkozik **II. Endre** királtságáért, mely ők is említi a szászok Királyföldünkre telepítése alkalmából — s több hasonló történelmi okmányokkal óhajtanák azt bizonyítani: hogy Erdélyben a **politikai (?) nemzetek** systemája, mely 1848-ig oly szigorúan fenntartott a magyarok bejövetelekor találja kuforrását, s hogy hármas nemzeti rendszernek tagjai valának a „magyar-székel, a német-szász és a román” nemzet.

A programmvázlat szerint e hármas rendszert a feudalizmus behozatala, s még inkább a vallásháború rontották meg a románok nagy kárára, romlására. Például 1437 óta, midőn a nemesek, székel, és szászok szövöltek a jobbágysággal; de különösen nagy csapást mért a románok jogaira 1542—1588, midőn a vallásügyi egyezmények „a román nemzetet és vallást kizárták az állam politikai concertjából, megfosztván a románok az ország közpolitikai jogaitól, mivel nem akartak a négy bevett vallás valamelyikére áttérni.”

A románok mindig reclamáltak és protestáltak, életérdekeik sérelme miatt, jogaik elidegenítése ellen; de ennek, valamint az approbatalis törvények ellen emelt óvásaiknak csak az lett az eredménye, hogy „vallásuk szabad gyakorlata megengedtetett, s püspökjüket választhatták,” a román nemzet az eltűrt közé számláltatott, s a **román nemesek** ragaszkodtak saját vallásukhoz. Így azután, midőn Erdély a Habsburgházról való magyar királyok alá visszatért, a románok az ugynevezett egyéni szabadsággal maradtak s az 1691-ki Lipóthitvel **csak három nemzetet:** a magyart, székel, és szászt; **négy vallást:** a rom. katholikust, reformátust, lutheranust és unitáriust ismert, a románok teljesen kizárattak. Ugyanezt tapasztalták a románok az alyinczi-féle resolutio s az 1693-ki pótdiplomák alapján. Látván azt, hogy „a románok kiválóan vallásuk miatt záratnak ki a politikai jogokból legyenek nemesek (?) vagy polgárok, akár a szabad városokban, akár a Királyföldön,” — ez akadályt elhárítandók, áttért

külföldre divatozott névvel nevezék — akademiának halszínháttal szakszerűes voltát.

Hogy Apáczai nem elégedett meg az egyetem eszméjének megpendítésével, hanem mint a gyakorlati élet embere, a tanítás terén tervet is készített az egyetem felállítására, azt eddig csak Bod Péter szavaiból tudjuk, ki Magyar Athénásának 14-ik lapján Apáczaiól szóló cikkét e szavakkal végezi: „Adott Barcsai Ákos fejedelem eleibe egy kis íráskát, a melyben megmutatta, hogy kellene egy akadémiát állítani Erdélyben, melyben mindenféle tudományok taníttatnának, és hogy az a fundus és jövedelem, a melyekből a fejevári drága professorok tartatnának, elegendő volna arra, hogy minden facultásokban tartatnának professorok. De ez az ország akkor a törökök, tatárok által elpusztított; ő is meghalt, Barcsai Ákos is megöletett s a jó igyekezet füstbe ment.”

Ezen szavakból kétségtelen, hogy Bod Péter Apáczai ezen munkáját, melyet irodalomtörténetünk írői valamennyien mind csak az ő előadása után említnek, ez előtt száz és néhány évvel nemcsak látta, hanem át is olvasta. S minthogy ezen munkát, Bod szavaiból következtetve, méltóság történelmünkre nézve, méltán igen fontos adaléknak tarthatnánk, Erdély köz- és magán-könyvtárainak átkutatása közben annak felfedezését egy kitűzött cézomul tekintetem. Tizenkét évi sikertelen buvárkodásom után azonban már hajlandó voltam azt hinni, hogy ezen munkácska is, mint annyi más megbecsülhetlen irodalmi kincs, az Erdélyt a közelebbi múltban értiszonyu dúlás alkalmával örökre elveszett. Annnyival nagyobb lön tehát örömem, midőn véletlenül annak, ha nem eredetijére is, de legalább 1740. évi kétségtelen hiteleségű másolatára akadtam. A mint ugyanis ez előtt néhány hónappal, a Székelyföldet illető régi okleveleket keresve, gróf Mikó Imre ő nagyméltósága sziveségéből alkalmam volt az általa megvásárolt magyar-gyűjteménynek félretett több érdekes csomagát átforgatni, ezek egyikében találtam az alább közlendő kéziratot, melyről, a mint fátalag áttekintettem, azonnal meg is kellett győződnöm, hogy annak szerzője, bár a kéziratban nincs is megnevezve, Apáczai kivül más nem lehet, s tartalmát átolvasva, többé legkisebb kétségem

nagy részök a rom. kath. egyházzal való unióra (gör. egyesület), s ennek alapján I. Lipót 1699. és 1701. diplomáival ugyanazon jogokba részesítették, a melyeket a rom. katholikuskok élveztek. De késő volt, mert a másik főakadályt a nemzetiség képezte: az 1744-ki országgyűlésen is csak annyit tudtak kivívni, hogy a görög kath. püspökség beczikkelyeztetett — vagy is: az uniótál függelékéi lettek a négy bevett vallások egyikének ép úgy, a mint az „uralkodó nemzetek” (?) egyikének vagy másikának uszályát képezték a **román nemesek és polgárok.**

Ezekből meggyőződtek a románok arról, hogy egy nemzeti, mint vallási szempontból **gyökeres** reformokra van szükség, hogy ők a többi nemzetek- és vallásokkal egyenjogúakká válhassanak; ezért kérték az 1791. országgyűléstől nemzetük- és vallásuknak, mint a más nemzetiségek- és felekezetekkel egyenjogúnak beczikkelyezését. De csak annyit nyertek, hogy az 1791.: 60. art. az eddig eltűrt gör. keleti egyháznak szabad vallásgyakorlatot biztosított, tagjai az ország többi lakosaival egyformáknak tekintetvén.

A törvény e határozatlan kifejezéséből származott sérelmeket fellejték az 1842-ki országgyűléshez intézett felfolyamodásukban, kimutatván, hogy e miatt a királyföldi románok sem juthatnak még tanácsos írnokságra se, az iskolákban is kizárattak, s mesterségeket sem folytathatnak. Így volt ez 1848-ig, nemcsak a közpolitikai, de az egyéni jogokból is kizárattak. stb. stb.

A dolgok ily állásában mondatott ki 1847/8-ban az **unio**; érdekelt ez a románokat, mert ez uton remélték régi sérelmeik orvoslátát is.

A románok soha sem nyilatkoztak az **unio** elve ellen, egy oly szorosabb kapocs ellen, mely 1526 inuen fenállott; de tapasztalataik alapján attól tartottak, hogy az erdélyi három nemzet és 4 vallás kiváltságai úgy plántáltak át, hogy a román nemzet érdekei ismét veszélyeztetve lesznek. Ezért 1848 máj. 15-én Erdély minden részeiből Balázsfalvára gyűlést kérték a fejedelmet és az erdélyi országgyűlést: **előbb czikkelyezze be a román nemzetet és vallásfelekezeteit, s csak azután** vették tárgyalás alá az **unio** kérdése, ha ők, mint egyenjogu fél az országgyűlésen megjelentek — ellenesében **minden** e tárgyban hozandó határozat ellen tiltakoznak.

Ha a románok ezen kérése, ha mindjárt csak a 11-ik órában is meghallgattatott volna, Erdély uniója Magyarországgal, a románok részvéte mellett nagyobb és biztosabb egyértelműséggel proclámlattatott, s elmaradnak a szomorú következtetések.

sem lehetett, hogy Apáczainak oly rég hiába keresett munkája van kezük között.

E példány, melyet a nemes gróf azonnal az erdélyi muzeum kéziratárának ajándékozott, ivrét 6 levélre terjed, a levelek 119—1251 számokkal vannak jegyezve, mely körülményből, valamint a régi bekötésnek a kézirat sarkán tisztán látható nyomaiból bizonyos, hogy ezen 3 iv valamely kéziratkötetből volt kivágva. Minthogy pedig ezen kéziratot, mint az alján olvasható megjegyzés bizonyítja, a másoló Galambfalvi Mózes 1740-ben ajándékozta a nagy-enyedi collegiumnak, nem lehet kétségünk, hogy a kérdéses kéziratkötet az enyedi főiskolai könyvtár tulajdona, s attól került e kivágott 6 levél még a múlt század vége felé a buzgó gyűjtő, Aranka gyűjteményébe és ezzel együtt 1855-ben gr. Mikó Imre birtokába.

A másolat végén olvashatók e szavak: „Gróf Bethlen János uram levelei közt találtatott ezen pia consultatio.” Másolatunk hitelességét csak nevelik, miután tudjuk, hogy Bethlen János a történeti Barcsai és Apáfy fejedelemek alatt az ország cancellárja, akkor Erdélyben a legtudományosabb méltóság, s az oktatásügy iránt legmélyebben érdeklődő férfiú volt, kinek köszönhető Apáfy alatt a gyulafehérvári lerombolt collegiumnak Enyedre áthelyezése és új életre keltése, s a székel-udvarhelyi collegiumnak gazdag alapítvánnyal történt felemelése. Ezt tudva nagyon természetesnek fogjuk találni, hogy az Apáczai által Barcsai fejedelemhez benyújtott tervet, ennek cancellárjához, Apáczainak különben is szives pártfogójához került és annak írományai közt maradt fenn 1740-ig, a mikor azt Galambfalvi Mózes lemasolta. Sőt ebből a körülményből reményesé lehet, hogy maga az eredeti a gróf Bethlen-család levéltárában maig is fennmaradhatott.

A kézirat hátára Aranka György kezével ezt a címet találjuk ugyan feljegyezve: „Néhai Tsulai György, Bartsai Ákos udvari papja, azután püspök projectuma egy akadémia felállításáról.” Azonban ezen szavaknak, ha a kézirat tartalmát áttekintjük, legkisebb nyomát sem tulajdoníthatunk; sőt el kell álméltodnunk Aranka tájékozatlanságán és gyenge ítélőtehetségén, ki ezt a tervet, — melynek nemcsak egész szelleme, hanem több

De az **unio** nélkül, s életérdekeik nagy sérelmével mondatott ki. Mert az 1848. évi kolozsvári articulus **fenntartja** a régi három nemzet kiváltságát állást. Mi becsé lehetett tehát az egyéni egyenjogúságnak szemben a **politikai nemzetekkel?** tapasztalták ezt a románok azon időben, midőn nemesek, polgárok csak pariká valának. Hogy a három nemzet kiváltságait állása fenntartatott, kitűnik abból, hogy a **73 országos képviselőt:** a 9 magyar, 5 székel és 11 szász és a kiváltságos városok küldik, s a felsőházban is csak a három nemzet és négy vallás tagjai lehetnek tagok. De kitűnt ez még inkább az **unio végrehajtásának** módzatait kidolgozó bizottság munkálataiból: **unio helyett unificatio**; a románokat kizáró **választási törvény** megtartása a jövőre is; az **igazságszolgáltatásra** nézve csak a magyarok és székel, kir. tábláját, s a szászok universitását említi, s a **közigazgatást** ismét a magyar, székel és szász törvényhatóságok közt osztja meg és kiköti, hogy a szász Comes a pesti államtanács tagja legyen; végül a magyar és a szász nyelvet hivatalossá teszi, a románok részére azonban semmi javadalomról sincsen szó.

Itt azután megtámadja a programmvázlat az 1848-ki erdélyi utolsó országgyűlés **törvényességét**; tagadja, hogy a románok 1861-ben képviselve lettek volna Pesten a parlamentben, mert hát a románok nem hallgattak meg 1848-ban stb. Hivatkozik az **1863/4-ki vívmányokra**, az 1865. dec. 25-ki kir. leiratra, s arra, hogy az 1848. II. art. csak ad hoc hozatott volt; hogy 1865-ben **koronázásra** hivattak meg Erdély; — hogy lehetett volna **többet is** octroyálni; — mindebből arra következtet, hogy a román „történelmi kérdés” megoldva még nincs, mert az 1863/4-ki beczikkelyeztetésök nem ismertették el, — a koronázás azonban, miert a románok is választottak Pestre annyi követet, mennyit lehetett — megtörtént.

Kifogván ma a térből, a „román programmvázlat” eme **első** részére (az 1867-ki kiegyezésig) holnap mondjuk el megjegyzéseinket. Meg fogjuk világítani állításait, de a szigorú bírálatot akkorra tartjuk fel, midőn majd a nagy értekezlet fogja a sérelmeket formulázni; akkor azután szavukon fogjuk a románok mérsékelt államférfiait és demonstrálni fogjuk a 2x2—4-et, szemelölt tartva román véreink méltányos igényeit, de egy perczig sem feledkezve meg a magyar állam egységéről, épségéről, életérdekeiről, jogairól — —

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Abudbányán Bittó István igazságügyi miniszter 274 szavazattal baloldali

helyt egyes kifejezéseit is világosan bizonyítja, hogy szerzője a fiatal lelki, lángoló buzgóság, haladásért, reformért lelkesedő tanár Apáczai volt, — épen az öreg orthodox püspök Csulai Györgynek képes lehetett tulajdonítani.

Ezen állításom bizonyítására előnék tartom o tervnek csak egy pár helyére hivatkozni.

A terv elején azt mondja, hogy az akadémia, collegiumok és scholák szükséges voltáról és akadályairól másutt elegendő szólt. Ha Aranka ismerte volna Apáczainak „Oratio de summa scholarum necessitate earumque inter Hungaros barbarici causis” című és maig is kéziratban heverő beköszöntő beszédét; ha e tervet Apáczai ezen beszédével s más munkáival összehasonlítva, figyelmes lett volna arra, mily lényegesen egyezik ezen tervnek nemcsak több tétele, hanem számok kifejezése is Apáczai más munkáinak az oktatásügy reformjáról, az iskolák szervezéséről, az egyetem szükséges voltáról szóló helyeivel: bizonyosan nem fogta volna ezen kéziratot Csulainak tulajdonítani, kinek az iskoláigye vonatkozó semminemű munkája nem ismeretes. Továbbá, ha figyelembe vesszük e tervet azon helyeit, hol a szerző emlegeti, hogy a jobbágy fia, ha sok jó esztendőket a scholákban tekeregve, 3—4 évet, avagy meg annyi prédikációt betanul, a jobbágysághól felszabadul, s hol az akkori néptanítókat hitvány costa fatrekeknek nevezi: meg lehetünk győződve, hogy ezen tervet az egyházi és tanítói rend tekintélyét hivatalánál fogva védeni tartozó orthodox püspök nem írhatta; de igen is írhatta Apáczai, ki fontebb említett oratóijában, hazai iskoláink nyomorúságának egyik főokát, a tanárokat lenéző, az iskolai reformokat gátló, tanatlant, kevély papság nyomasztó befolyásában élénk színekkel rajzolja.

Ezek után azt hiszem, teljes joggal mutathatom be e munkácskát valódi szerzője, Apáczai neve alatt.

A mi e terv keletkezési idejét illeti, azt a Barcsaihoz intézett ajánlás ezen szavai után: „Most Nagyságodnak országgyűlésének kezdetében” a legbiztosabban tehetjük az 1868-dik év végére.

TÁRCA.

A kademia-Egyetem.

A magyar tudományos akadémia jún. 27-ki ülésében olvastatott fel Szabó Károly értekezése: „Apáczai Cseri János terve, egy Erdélyben felállítandó akademiáról.” A dolgozat az Értekezések közt fog megjelenni. A bevezetés, melyet ahhoz Szabó Károly készített, így hangzik:

Apáczai Cseri János, kit Toldy Ferencz méltán nevez Pázmány Péter és Zrínyi Miklós mellett XVII. századi nemzeti irodalmunk harmadik nagyságának, ezen, a magyar nemzeti méltóság és tudományosság emeléséért és terjesztéséért lánglelkének egész erejével küzdő, a magasb oktatásügy terén teendő reformok megvalósítása felé, a gyakorlati tanári pályán életét feláldozó buzgósággal törekedő férfiú oly apostol gyanánt tűnik fel a késő utódok előtt, ki eszméivel kortársai fölött magasan állva s korát megelőzve tüzte ki a célt, mely felé a magyarnak, ha a méltó nemzetek sorában helyet akar foglalni törekednie kell, kijelölte az utakat és módokat, az eszközöket a melyeken és a melyekkel kitűzött cél elérhető; de a társas küzdelemben, melyet nemes eszméiért mint tanár, mint író egyiránt oly lelkesültséggel, oly hévvel, oly üzletlen önfeledlőzással folytatott, milyennek pártját e korban hazánk fiai közt hasznaltan keresnénk, korán megtörve leroskadt, a nélkül, hogy hazájának ekkor mély gyászba borult politikai viszonyait közt reménye lehetett volna, hogy a lelki szemek előtt lebegett ígért földére, ha ő nem is, legalább az utódok egyhamar beléplésének.

Munkáiban számtalan helyt sürgette iskoláink tanítási rendszerének átalakítását s a tanítási módszer javítását, mit a gyulafehérvári és kolozsvári collegiumokban bámulatos sikerrel foganatosított; kimondta és a gyakorlatban igazolta azt az elvet, hogy a közoktatás terén a nemzeti nyelv használatában varázserő rejlik; kimutatta és meggyőzőleg bebizonyította a nemzeti tudományosság és méltóság multhatatlan föltételének, a hazánkban felállítandó tudományos egyetemnek, vagy — mint akkor a

ellenjelöltje Hegedűs Sándor 74 szavazata ellenében képviselővé választott.

Tordamegye felsőkerületében jobboldali br. Kemény Kálmán 1232 szavazattal képviselővé választott. Baloldali ellenjelöltje Tisza László csak 379 szavazatot kapott.

Zágráb. Az országgyűlés határozata szerint az egyetem 1873 októberében nyitja meg.

Odessa. Chersonban és vidékén kiütött a cholera.

Bécs. A közös költségvetési előterjesztéseket szeptember elejéig elkészítik a delegációk számára.

Bismarck, a polgári és katonai kabinet tagjai augusztus 2-án csatlakoznak a német császár kíséretéhez Salzburgban. Vilmos császárt Gasteinből szeptember 4-re várják vissza Berlinbe.

Legujabb táviratok.

Nagy-Szeben, jul. 4. Ujgyházaszékben tegnap képviselőnek megválasztott Dörr Samu és Mangesius Károly, ottani tisztviselők, kik eddig nem voltak képviselők, a kiegyezés alapján állnak és a megyei program hivat.

Ujvidék, jun. 4. A „Baškaer Bothe“ ma erősen vezérezik hoz a „Zastavában“ Pelagites bosnyák menekült, Törökország épsége ellen irt igaztó cikket ellen. A „Baškaer Bothe“ inti a szerbekt, tartózkodjanak ily prófétiától, és kéri a „Zastavát“, valjon megengedhető-e, hogy szabad sajtónk védelme alatt egy barátságos szomszédállam épsége ellen igazságnak, vagy talán a „Zastava“ ez által birodalmunkat collisiókba szándékozik keverni.

Bukarest, jul. 4. Costaforu minster ma tért vissza Konstantinápolyból. A conservativ párt lapjai szerencsét kívánnak neki küldetése megoldásához, hogy t. i. a zsidó kérdéssel való conferentiát elhárította.

Versailles, jul. 4. A nemzetgyűlés mai ülésében Thiers a nyers anyagok megadózatása tárgyában tartott beszédében azt mondá, hogy Olaszország, mely iránt Franciaország a jó viszonyokat fenn akarja tartani, nem csinálend nehézségeket. A jobboldal részéről nyilvánult nemtetszésre ezeket mondá Thiers: Nem én teremtem ezen nagyhatalmat; az létezik és az tény; azt tekintetbe kell vennünk, ha békét akarunk.

Bécs, jul. 4. A „Presse“ szerint megvalósul azon hír, hogy az orosz kormány főkonzulátust szándékozik Pesten felállítani és ezen állásra Blumer, a drezdai orosz követtség titkára van kizemelve.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, július 6. 1872.

Féléves és évnegyedes t. előfizetőinket kérjük, méltóztatassanak előfizetéseiket mielőbb

megújítani, nehogy a lap megküldésében fennakadás történjék.

A szerkesztőség.

— Képviselőválasztások eredménye: deák-párti 221, ellenzéki 122; a Deákpart nyert (Jul. 5 estig) 50 veszített 21 kerületet.

— Deák Ferencz e hó 9-ike táján hír szerint Buziásra rándul, hol néhány hetet Haynald érsek társaságában fog tölteni.

— Sir Edmund Monson pesti angol konsul magyar átiratát Pest város tanácsát, miszerint hivatalos helyiségét a széputca 3. sz. alatti házba helyezte át. Egyszersmind tudatja, hogy jogtanácsosul Reményi Antal helybeli ügyvédet nevezte ki.

— A német hírlapírók idei gyűlése e hó 27—20-kén fog Boroszlóban megtartani. Tanácskozásainak fő tárgyat egy német birodalmi sajtótörvény tervezetének megállapítása képezendi, és azon kérdés megvitatása: mely föltételek mellett lehet a lapok lefoglalása megengedhető.

— A kolozsvári m. k. pénzügyigazgatóság által Szabó Sándor és Molnár Ferencz VI. oszt. Löschdorfer Ervin, Telmán Sándor, Boncz Gyula és Rend Dénes pedig VII. oszt. kir. adó tisztékké kinevezettek.

— Adoma Vilmos császárról. Két fiatal nő minden áron be akart menni a babsbergi parkba Kleist emlékszobrárt meglekinteni. Hasztalan erősité a felvigyázó, hogy a parkban Kleistnak nincs szobra, a nők nem tágitottak. Eközben arra gördül Vilmos császár fogata, s leereszkedéssel tudakolja, hogy mi föltött vitázna. Megmondják neki. „A felvigyázónak igaza van, — felel Németország császára — Kleist emlékszoira sirja föltött emelkedik, és pedig jó messze ide, Brück sirja mellett.“ S e szavakkal kocsiából kiszállva megparancsolja a kocsinak, hogy a mondott helyre hajtson, a hölgyeket pedig barátságosan felszólítja, hogy lépjenek kocsiába. Ezek meglepetésükben szavakat alig lelnek, de a leereszkedő uralkodó mind csak unszolja őket, hogy csak foglalják el kocsiját, mit utóbb ezek csakugyan meg is tettek. — Szép vonása a németek dicsőitett, „Heldegreis“-ának, — legalább így adja elő egy berlini újság.

— Angol életrealizáció. Maholnap semmi sem lesz, a minek az angol nép hasznát ne tudja venni. Nem elég, hogy a földalatti vasutaknál a gőzmozdonyok füstjét is felhasználja, s a waggonok világítására gázt készít belőle, most már azt az addig egészen haszontalan port is jövedelmezővé teszi, mi a szén után megmarad, s melynek eltakarítása eddig csak költségeket okozott. Téglákat és háztédel-cserepeket gyárt belőle. Tartóságra és jóságra tetemesen felülmúlja az agyagtéglyákat, s most nagyon sokan hozzálatnak a szénpor illetlen értékesítéséhez. Ugyiszólva semmi sem kerül, mert főleg szentelepes vidékeken, egész nagy területeket hasznavehetlenné tesz a szénpor, s még örülnek, ha valaki onnét elhordja. Hja! az angolok! Mi még szénünket sem tudjuk felhasználni, nemhogy annak a porát!

— A banknota, mint ragályhordó. Egy new-yorki orvos a congressus figyelmét azon tényre hívta fel, hogy a ragályos betegségek terjesztésére nem létezik hathatósabb eszköz, a piszkos és bűzös bankjegyek forgalmánál. Oly törvény hozatalát ajánlja, mely

a bankokat arra kényszerítse, hogy piszkos és rongyos papírjaikat ujakkal cseréljék ki. Oly papírpénzt pedig, mely ragályos betegknél találhatik, vagy ragályos betegségek színhelyéről érkezik vagy desinificálni kell, vagy pedig kicserélni, de a forgalomból okvetlenül kivenni.

— Udvarias végrendelet. Párisban egy közelebbről elhunyt barát, ki különben jótékonyaságáról volt ismeretes, a következő végrendeletet hagyta hátra. 1. Breviariomat Michaud abbénak hagyom, mivel a magáét nem ismeri. 2. Favre Gyula urnak kámszámát hagyom, had fedje be vele szegényét. 3. Gambettának övemét, valaha nyakának jó szolgálatot tehet. 4. Thiers urnak saját munkáiból egy példányt. Hadd tanulmányozza jobban át. Végre 5 koldus tarisznyámat Franciaországnak, mert arra nemsokára szüksége leend.

— Két majom. A londoni Hydeparkban a következő eset adta elő magát: Egy együgyű uracs, ki még hozzá kissé be is volt kapva, kedvencz majmát az ottani nyílt hideg fürdőbe vitte s annak nyakláncza egyik végét saját nyakára, kötötte. A majom nem vonakodott, midőn azonban a hidegviz lábat érinteni kezdé, megijedt, és a fürdő vendégek vállain ide s tova ugrálva gazdáját a lánczozal annyira fojtogatta, hogy beleájult. Csak nagy bajjal tudták életre hozni.

Az 1872. évi június hó 30-án beváltás végett kisorsolt erdélyi földtehermentesítési kötvények.

50 fros szelvényes kötvények számai: 1478, 4013, 5017, 5475, 5964, 6448, 6487, 6535, 7143, 7797, 8105, 9091, 9148, 9207, 9235, 9359, 9392, 10383, 10851, 11626, 11904, 12170, 12598, 13341, 13470, 13604, 13685, 14183, 14301, 15391, összesen: 30 drb. Tökeösszeg: 1500 frt.

100 fros szelvényes kötvények számai: 128, 646, 677, 691, 693, 1054, 1069, 1546, 1943, 2097, 3011, 3132, 3734, 4318, 5042, 6095, 6777, 6836, 7212, 7895, 7907, 8056, 8134, 8274, 9363, 9744, 10170, 11208, 12048, 12157, 12185, 12294, 12761, 13667, 13837, 13963, 14391, 14150, 15016, 15198, 15337, 15565, 16242, 16279, 16954, 17512, 17831, 18490, 19103, 19623, 19695, 20046, 20323, 20661, 20736, 21466, 21588, 21784, 22006, 22624, 22681, 22726, 23492, 24243, 24263, 24392, 24723, 25994, 26610, 26610, 26688, 27107, 27579, 28233, 28306, 29122, 29732, 29805, 29835, 29976, 30697, 31320, 31466, 31646, 32229, 32427, 33014, 33138, 33197, 33435, 33616, 34050, 34463, 34699, 34730, 34752, 36864, 37032, 37687, 37737, 38049, 28056, 38391, 38536, 38946, 39658, 39791, 40285, 41099, 41599, 41658, 41961, 42019, 42457, 42640, 43280, 43401, 44081, 45011, 45122, 45172, 45476, 46362, 46468, 48677, 48825, 49033, 49262, összesen: 127. Tökeösszeg: 12700.

500 fros szelvényes kötvények számai: 257, 273, 350, 411, 638, 871, 1760, 2212, 2705, 2711, 2802, 2929, 3462, 3509, 3906, 4467, 4655, 5553, 6273, 6383, 6715, 6842, 7321, 7402, 7643, 8109, összesen: 26 drb. Tökeösszeg: 13,000 ft.

1000 fros szelvényes kötvények számai: 60, 2074, 2570, 3569, 3798, 4932, 5041, 5319, 5963, 5966,

6848, 7188, 7617, 7670, 8998, 9304, 9630, 9726, 10758, 11635, 11700, 12011, 12243, 13576, 13858, 14559, 14588, 14595, 15614, 16248, 16310, 17150, 17293, 17337, 17485, 18335, 18375, 18718, 18731, 18934, 18965, 19000, 19233, 19463, 20100, 20395, 20580, összesen: 47 drb. Tökeösszeg: 47,000 ft.

5000 fros szelvényes kötvények számai: 626, 1189, összesen: 2. Tökeösszeg: 10,000 ft.

10000 fros szelvényes kötvények számai: 822, 1053, össz.: 2 drb. Tökeösszeg: 20,000 ft.

A. bétüs kötvények számai: 925, 830 fttal; 1682, 900 fttal; 2402, 100 fttal; 2437, 650 fttal; összesen: 4 drb. Tökeösszeg: 2480 ftt; összesen 106,680 ftt. Végére az 1005 számú 10,000 fros szelvényes kötvény 2350 ftt részlettel 2350 ftt. Összesített összeg 109,030 ftt.

A kisorsolt földtehermentesítési kötvények a huzás napjától számítva 6 hónap mulva az osztrák értékben kiszámított összegekben az e tekintetben fenálló szabályok szemelött tartásával a kolozsvári királyi földtehermentesítési alappénztárnál kifizetendek, a mely pénztár egy-szersmind a kihuzott 1005 számú szelvényes 10,000 forintos kötvény ki nem sorsolt része felett a megfelelő új kötvényeket kiállítandja.

A kifizetés előtti három utolsó hónap alatt a kisorsolt kötvények a szabadalmazott osztrák nemzeti bank által Bécsben, a kisorsolás után azonnal a pesti m. kir. földhitelintézet által is leszámítottanak (escomptirt). Egy-uttal tudat adatik, hogy a következő erdélyi földtehermentesítési kötvények tökeösszegei az 1866-ik évi december hó 31-én 1867-ik évi június hó 30-án és december hó 31-én 1868-ik évi június hó 30-án és december hó 31-én 1869-ik évi június hó 30-án és december hó 31-én 1870-ik évi június hó 30-án és december hó 31-én végül 1871-ik évi június hó 30-án megtartott kisorsolások alkalmával kihuzattak és már visszafizethetőké váltak, de a pénztárból még ki nem vették és pedig: (Vége köv.)

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Julius 4-ről: 5% Metalliques 64.50. 5% Nemzeti kölcsön 71.60. 1860-diki államkölcsön 104.50. Bank-részcények 850. Hitelrészvények 330.10. London 111. 13. Ezüst 108³/₄. Cs. kir. arany 5.34³/₄. Napoleondor 8.89.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 82.—. Temesi 81.50. Erdélyi 79.50. Horv.-Slavon 84.—.

Felelős szerkesztő: Sándor János.

Nyiltér.

Fog- és szájdorvos Máthé Domokos

„Rubin“ fogtisztító-szere

a legjobb szer a fogak napontai tisztítására, a foghus erősítésére és az oly ártalmas fogkő (borkő) képződés megszüntetésére.

Ezen készítmény fölül több nevezetes bécsi orvos elismerését nyilváníttotta.

Egy díszes ércdoboznak ára 1 frt.

Egyedüli főraktár Csapó Sándor urnál Kolozsvárt.

2—3 (372)
Opolczter tanár, rector magnificus s bécsi közoktatási tanár u bizonyítása szórni, az
Anatherin-szájvíz
cs. kir. udvari fogorvos Popp J. G.-tól
Bécsben, Stadt, Bognerasse 2. sz.,
legjobb szer a
fogak épentartására,
s egy általa, valamint számos más
orvos által is
fog- és szájbetegek
ellen gyakran rendeltetik.
Egy palack ára 1 ft 40 kr o. e.
Dr. Popp J. G.

Növény-fogpora.

Anyára tisztítja a fogakat, hogy
minden napi használása által nemcsak
az oly alkalman borkő tövöltitük
el, hanem a már fehérsége és finom-
sága is gyarapodik.
Egy doboz ára 63 kr o. é.
Kaphatók: Kolozsvárt Binder J., dr.
Hintz Gy., Engel J. és Wolff
gyógyszerek és Károly J. Tor-
lász, Wolff gyógyszer. Deesen: Kré-
mer Sámuel és Roth gyógyszer. Dé-
ván: Honiaki és Gerzely Leu-
gyei gyógyszer. Medveesen: Foltbert
gyógysz. N.-Vasárhely: Fogarasy D.
Szászváron: Leonhardt Sz. -fé-
genben: Traugott és Wachner Z.
lahon: Weiss gyógyszer. Szilagy-Som-
lyon: R. Tarsa Ign. Szamosújvárt:
Placintár és fia gyógyszer. Bethlen-
ben: Bernárdi gyógyszer. B.-Hunyadon:
Koltzer gyógyszer. Tekelen: Wagner
gyógysz. Gy.-Fehérvárt: Biró M. gyó-
gyász. Cs. kir. Balasszállás: C. Schievel
gyógysz. Borsodmányon: Lányi J.
gyógysz. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer.
Nagy-Károlyban: Jellinek gyógyszer.
Sárvíz-Várdán: Geller gyógyszer. N-
Szében: Sill Mh., Müller gyógyszer.
Zóher, Steiner. Brassóban: Fabik
gyógysz. Jekelius gyógyszer. Seges-
vár: Teutsch J. E. Misselbacher.
Besztercen: Dietrich és Felsbacher.
Tegorits Ed. Nussbeck, Tex-
toris G. M. Gy.-Szk. Miklóson: Mi-
ló M. Sz.-Udvarhely: Beczasi Ern.,
Temmer E. Brassóban: v. Müller
gyógysz. uraknál.

A Liebig-féle Kumys-kivonat,

melyet a bécsi gyógytani hatóság gyógy-
szertul elismert s a krakói tudományos
társulat különösen ajánl.
az orvosi tanszakov megegyező véleménye
szerint, első rang illeli a tudvész ellen
eddig ismert és használt minden szer közt.
Gyorsan és biztosan gyógyít: **tüdővézt**
(még idült állapotoknál is), **gumót** (jelei:
vétköpes, arklóros láz, léghéztelenség), **gyo-**
morat, **bél- és legcső-hurutot**, **Anae-**
mat (veszélyes) **gyomor** **gyógy** **gyógy**
s folytonos hiányvezet következtében,
Chlorosis (sápkór), **melisozulást**,
aszékót, **hátgerincz-sorvadást**, **méh-**
görcsöt és **ideggyengeséget**.
Egy üveg ára 1 frt o. e. Legjobb 4
üveget tartó ládában és azon feljúl bár-
mekkora mennyiséget vidékre megküld
a Kumys-intézet főraktára
Bécs, Mariahilferstrasse 36, Bern
(Jf. Friedl N.)
N. B. Betegek, a kiknél minden hasz-
nált szer sikertelen maradt, tegyenek biz-
lommal egy utolsó kísérletet a Liebig-féle
kivonnat.

Legujabb nagyszerű

a magas kormány által engedélyezett, biztosított és felelőskeltt közjegyek által végrehajtandó

Pénz-kisorsolás

6 osztályban,

huzások 1872 JULIUS 25. és 26-án, melyekben néhány hó alatt következő nyere-ményeknek kell kijönni:

esetleg 120,000 porosz tallér.

	80,000	35	2000
	25,000	3	1500
	20,000	160	1000
	15,000	7	500
	12,000	314	400
2	10,000	18	300
3	8,000	433	200
1	6,000	575	100
3	5,000	75	80
13	4,000	50	50
1	3,000	19100	47 tal. és tovább
1 egész ered.	sorsjegy ára	7 ft	— kr.
1 fél	"	3 ft 50	kr.
1 negyed	"	1 ft 75	kr.

Ez előnyös pénzkisorsoláshoz ajánljuk a világszerte ismert jelmonddal

Hol nyerhetni sok pénzt? Lilienfeld testvéreknél!

a szerencse elpróbálására üzletünket, mert a fennebbi devise alatt már sokszor nálunk nyertek meg a legnagyobb főnyeremények.

Az illető összeg beküldése után elfogadjunk és végrehajtunk megbízásokat a legtavolabbi vidékekre is, a hivatalos kisorsolási lajstromokat pedig mindenkinek megküldjük a huzás után.

A nyeremények aranyban vagy ezüstben bármely piacon kifizetnek.

Sorsjegyelárusítók provisiót kapnak. Hanem az ilyeneknek ismert jó hírnévvel kell bírnok.

Tervek meglekintés végett díj-talanul.

Felvilágosításokat czégünkről bármelyik hamburgi kereskedőtől nyerhetni.

Forduljanak bizalomteljesen

Lilienfeld testvérekhez,

bank- és állampapíruzet

Hamburgban.

Ingyen értesítés mindenféle államsors-jegyről.

3—8 (499)

GUGGENBERGER PÁL

diszáru-kereskedésében Kolozsvártt, még mind foly

a végeladás.

hanem még csak e hó 15-ig fog tartani;

a t. cz. közönség tehát jól cselekedend, ha sietni fog szükségleteit ideje korán, a mig t. i. elegendő választék van, fedezni, mert később nem lesz alkalma oly valódi cikkeket, oly minőségben és oly jutányosan, mint itt, bevásárolhatni.

Különösen vidéki kiskereskedők figyelmébe ajánljuk e ritka alkalmat előnyös bevásárlásra.

[485]

15—20